

Åbningsgudstjeneste 12. Oktober kl. 15

Oktober 1517: Luther slår sine 95 teser op på kirkedøren ved slotskirken i Wittenberg. Teserne rummer en protest mod et kirkeligt misbrug, og dette opslag bliver afsæt for en lang større og meget vidtgående reformation.

En reformation, fordi anliggendet er at komme tilbage til kernen, i hvad kristendom og kristentro er, og en reformation, fordi det handler om en fornyelse ved at skubbe det overflødige til side.

✠

Luther er den lærde og den passionerede, munken og universitetsmanden. Han er opbyggelig, men han er samtidigt brændehuggeren, som kløver og skærer igennem.

Én mand gør ikke en reformation. Luther var ikke alene om at føre reformationen ud i livet, men Luther var alligevel den, der opfangede noget centralt i tiden og som samtidigt gennem sine egne studier og gennem sine egne erfaringer og anfægtelser magtede at formulere sig tydeligt og klart, polemisk og opbyggeligt om, hvad kristentroens sag dybest set er.

✠

Oktober 1517 - Det er lang tid siden, at Luther slog teserne op på døren i Wittenberg. Det er længe siden, at trykkerierne producerede Luthers tekster i store mængder og spredte hans tanker ud i Europa, hvor de straks fængede an.

Det er længe siden, men reformationen har stadig noget for sig. Den danske folkekirke er i dag evangelisk-luthersk, og det er denne kirke, som også stadigvæk indgår i et fintmasket samspil med den danske stat (§4) og det uden at tage noget fra det enkelte menneskes ret til at dyrke Gud på sin måde.

✠

Oktober 2017 – 500 år efter reformationen – og nu i dag og de næste fire dage folkemøde her i Ribe om 500 års reformation. Dage med foredrag og

seminarer, teater, musik, sang, udstillinger, gudstjenester, fortælling, luther øl og mad.

Nu oktober 2017 i Ribe: her får vi lejlighed til at drøfte og blive klogere på reformationen og på hvordan reformationen også har medvirket til at danne os som enkelt personer og som folk.

Der er i den mangfoldighed af arrangementer, vi kan deltage i rundt om i byen, lagt nogle overordnede tematiske spor ud. De fem temaer er: Hvad er samfundet til for? Det myndige lægfolk, Frihed, Hånd og Ånd og Mennesket i en affortryllet verden. Her er rig lejlighed til at lade døgnfluerne flyve os forbi og i stedet fokusere på det bærende for vores liv og liv med hinanden. God fornøjelse!

I

En lille gåde

”En lille gåde: Hvem forsøger at hejse et flag uden nogen grund overhovedet?”. Den unge danske digter Julie Mendel stiller dette spørgsmål i et digt i sin debutdigtsamling, *Relikvie*, udgivet denne sommer.

Mendel svarer selv: ”Det gør alle”. Og det sker på trods af alt det andet som kan stække vores evner og gøre, at vi mister kræfterne til selv at hejse det mindst flag og tage fat om det fælles liv. F.eks. livsleden, dovenskaben og narcissismen, misundelsen og ondskaben. De fylder os, ødelægger og stækker livet.

Hvis jeg selv skulle forsøge at svare på Mendels gåde, ville jeg nok tage fat i Luther og i hans forkyndelse af Guds nåde og Guds nærvær. Lysten og modet til billedligt talt at hejse flaget, leve livet, henter jeg i en tillid til Gud og hans nåde.

Guds nåde

Alt er af nåde, understreger Luther gang på gang.

Salme 40 i Det gamle Testamente: *Jeg satte al min håb til Gud* lød som den første bibelske læsning her i dag i domkirken. I denne salme bliver det så tydeligt sagt, at alting begynder hos Gud:

Det er Gud, der hører vores råb. Det er ham, som bøjer sig ned til os og som giver mennesket fodfæste. Det er Gud, vi skal sætte vores lid til, og det skal vi ikke gøre halvt og lunkent, men fuldt og helt. Og selv dertil må vi også bede om Guds hjælp.

Hvad bliver understreget i den gammeltestamentlige salme, er det, som Luther igen og igen slår fast, at det er Gud, som er Herre, og ikke mennesket selv. Denne understregning af Guds storhed og af hans nåde nedgør ikke mennesket, men sætter vores liv i proportion. Vores livsverden er flygtig, og vores tid er knap. Menneskets handlinger er mærkelige og tvetydige, og vores handlinger er alt for ofte præget af egoisme og egensind.

Netop derfor er der så stor trøst i at vide, at først som sidst: Gud skal vi stole på. Ham kan vi sætte vores lid til. Han er vores Herre og hjælper.

Så i tillid til ham hejs flaget, elsk din Gud og elsk din næste!

Retfærdiggørelse af tro

Den retfærdige skal leve af tro og ikke af gerninger. Det er et andet kernepunkt hos Luther. Og Luther har her lyttet som vi i dag til apostlen Paulus' ord i romerbrevets første kapitel. Det var den anden bibelske læsning, vi hørte i dag her i kirken. Og en læsning, som vi havde den glæde at høre både på dansk og tysk, fordi vores tyske naboer, og min gode kollega biskop Gothart Maagaard fra Schleswig sammen med sine provster også deltager her ved gudstjenesten i dag og i det hele taget er med ved folkemødet her i Ribe.

Den retfærdige skal leve af tro og ikke af gerninger. Kravene til det enkelte menneske i dag er stort. Der er derfor en stor frihed ved at høre det sagt med paulinsk og luthersk tone:

Realiserer vi os selv ved at følge egne mål, og synes vi mere eller mindre at nå de resultater, vi har sat for os selv, så sikrer det os dog hverken overfor Gud eller vores næste.

Gudsforholdet er ikke betinget af, hvad vi selv evner, magter og kan, hverken pga. rigdom eller viden, kunnen eller indsigt.

Gudsforholdet er en gave, givet af den gode Gud, som har gjort fælles sag med os i søn Jesus Kristus, som langfredag blev henrettet på et kors og påskemorgen opstod fra de døde. Kristus er vores håb.

Livets brød

Og hvad ligger der så i dette håb?

Jo, lad os her gå til evangelieteksten i dag hentet fra Johannesevangeliet,

hvor Jesus udlægger, hvad det betød, at han havde bispist en stor folkemængde, flere tusinde mennesker, med to fisk og fem bygbrød.

Jesus siger i den forbindelse om sig selv:

Jeg er livets brød... jeg er det levende brød, som er kommet ned fra himlen; den, der spiser af dette brød skal leve til evig tid. Og det brød, jeg vil give, er mit kød, som gives til liv for verden.

Jesus er livets brød, dvs. han nærer os i vores liv. Han giver os nye kræfter og nyt mod. I ham møder vi Gud og i ham får vi en bid af himlen. Gud er nærværende tilstede hos os som i brødet og vinen i nadveren.

Det var vigtigt for Luther at understrege, at når vi modtager brødet og vinen i nadveren, så er det virkelig Jesu legeme og blod. Det kan vi naturligvis ikke bevise, men det skal vi forlade os på, ja tro på. Det bærende i gudsforholdet er Guds nåde og heri så troen på, at vi i vores liv og liv med hinanden ikke kun er overladt til os. Gud er knyttet til vores liv, han har skabt det og vil det stadigvæk, han holder fast i os, selv når vi falder og vores kræfter ikke rækker til at hejse det mindste flag selv for livet.

Tilliden til Guds nåde og hans nærvær skal vi tage til os. Luther var en blændende forkynder, som netop vægtede disse to: nåden og nærværet.

I opgøret med paven og afladshandlen blev det tydeligt og klart for ham, at det ene og sande er troen på Guds nåde. Vi lever af Guds nåde.

Og senere, da Luther kom i strid med de mere radikale reformatorer, som Karlstadt og Zwingley, stod det ham klart, hvor vigtigt det er at understrege Guds konkrete nærvær.

Gud er ikke kun symbolsk tilstede i vores liv. Livet er ikke relativt. Gud er her som livets brød, har knyttet sig til os i vores skrøbelige liv og flygtige fællesskab. Han er her som brødet og vinen, mætter og fornyr vores liv.

✠

Til sidst: Et af mine yndlingsdigte er Tomas Tranströmers digt *Romanske Buer*. Tranströmer fortæller her om en masse mennesker, som er ind i en stor kirke, en katedral som vores her i Ribe. De står der som en navnløse masse, en stor flok forsamlet i kirkens halvmørke.

Tranströmer skildrer så, hvordan en engel (Guds budbringer) hvisker til digteren, at han ikke skal skamme sig, men være stolt. "Du bliver aldrig færdig", siger englen og fortsætter "og det er, som det skal være."

Luther ville nok have udtrykt sig mere kritisk og pillet mere af menneskets selvfølelse, ladet os stå mere nøgne tilbage under Guds himmel, men Tranströmers slutning på digtet, ville Luther også, tænker jeg, have bifaldet.

Tranströmer skriver nemlig, at da han kommer ud fra kirken, ud på kirkepladsen igen, så har de, som han før kun så som en stor navnløs flok turister nu fået navn:

”Jeg... blev skubbet ud på den solsydende piazza/ sammen med mister og mrs. Jones, hr. Tanaka og Signora Sabatini.”

Englens ord, Guds ord i kirken, om det ufærdige ved vi menneskers liv samtidigt med, at vi kan være stolte, stolte over den frihed, vi står i under Guds nåde, sætter virkelig et nyt fællesskab mellem os mennesker.

Vi er som Guds elskede børn ikke navnløse for hinanden. Vi er givet liv og givet at tage ansvar for hinanden.

Det ske i Jesu navn. Amen